

Gìn giữ và kể tiếp câu chuyện **văn hóa dân tộc** trong **KHÔNG GIAN SỐ**

👉 THUẬN TÙNG

Sinh năm 1994, TS. Lý Viết Trường - giảng viên Viện Việt Nam học và Khoa học phát triển, ĐHQGHN, là một gương mặt trẻ tiêu biểu trong lĩnh vực nghiên cứu văn hóa các dân tộc thiểu số vùng biên giới Việt - Trung. Tốt nghiệp Cử nhân, Thạc sĩ tại Trường ĐH Khoa học Xã hội và Nhân văn, ĐHQGHN và bảo vệ thành công luận án tiến sĩ tại Trường ĐH Dân tộc Quảng Tây (Trung Quốc), anh đã công bố hơn 30 công trình khoa học với 10 đầu sách cùng nhiều bài viết trên các tạp chí, kỷ yếu hội thảo quốc gia và quốc tế.

Đằng sau những con số ấy là một hành trình bền bỉ, được nuôi dưỡng từ tình yêu văn hóa dân tộc và ý thức trách nhiệm của một người con dân tộc Nùng.

NGHIÊN CỨU NHƯ MỘT LỜI HỨA VỚI CỘNG ĐỒNG

Chọn con đường học thuật trong bối cảnh nhiều cơ hội kinh tế hấp dẫn ngoài xã hội, với

TS. Lý Viết Trường, đó không chỉ là lựa chọn nghề nghiệp mà còn là sự tự ý thức về căn tính. Sinh ra và lớn lên trong không gian văn hóa Nùng - Tày ở miền núi phía Bắc, anh xem việc nghiên cứu về chính cộng đồng mình là một cách bảo tồn, lưu giữ và góp phần định vị giá trị văn hóa trong dòng chảy hiện đại.

Anh cho rằng nếu chính những người trong cộng đồng không chủ động nghiên cứu, ghi chép và diễn giải một cách khoa học, thì nhiều tri thức, ký ức và giá trị bản địa có thể bị hiểu sai hoặc giản lược. Nghiên cứu vì thế trở thành một "cuộc chạy đua với thời gian", nhất là khi các bậc cao niên - những "kho tàng sống" của tri thức dân gian - ngày một vắng bóng.

Không chỉ là công việc chuyên môn, hành trình ấy còn là sự tiếp

nối truyền thống học thuật của ngành Dân tộc học Việt Nam, là lời tri ân thâm lặng với các thế hệ thầy cô đã đặt nền móng cho lĩnh vực nghiên cứu này.

MẠNG XÃ HỘI: THÁCH THỨC VÀ CƠ HỘI CHO BẢN SẮC

Ở góc nhìn của một nhà nghiên cứu trẻ, TS. Lý Viết Trường nhìn nhận mạng xã hội như một hiện tượng hai mặt. Các nền tảng số mở ra không gian lưu giữ và lan tỏa văn hóa chưa từng có tiền lệ. Những nghi lễ, lễ hội, phong tục, câu chuyện đời thường của cộng đồng có thể được ghi hình, chia sẻ rộng rãi, tiếp cận đông đảo công chúng, đặc biệt là giới trẻ.

Tuy nhiên, anh cũng cảnh báo nguy cơ "giản lược hóa" bản sắc khi văn hóa bản địa bị trình diễn như một sản phẩm bề mặt nhằm chạy theo thị hiếu nhanh, ngắn, thiên về giải trí tức thời. Sự lấn

át của các chuẩn mực toàn cầu có thể khiến người trẻ xa rời những giá trị gắn với gia đình, bản làng và tộc người nếu thiếu định hướng và ý thức chọn lọc.

NGƯỜI TRẺ KỂ CHUYỆN VĂN HÓA THEO CÁCH MỚI

Trong bối cảnh đó, xu hướng người trẻ “bỏ phố về quê”, tận dụng công nghệ số để quảng bá văn hóa, phát triển du lịch cộng đồng, ẩm thực và nông sản địa phương, theo anh, là một tín hiệu tích cực.

Thay vì xem văn hóa như một di sản “đóng khung”, họ đưa văn hóa vào đời sống đương đại, kể lại bằng ngôn ngữ và phương thức truyền thông của thế hệ mình. Chính cách tiếp cận này giúp các giá trị truyền thống trở nên gần gũi hơn, tăng khả năng lan tỏa và đồng thời tạo sinh kế bền vững cho cộng đồng.

“Người trẻ sử dụng nền tảng số để kể câu chuyện văn hóa dân tộc là một sáng tạo đáng ghi nhận, miễn là sự sáng tạo ấy dựa trên hiểu biết và sự tôn trọng đối với giá trị gốc”, anh chia sẻ.

GIỮ TẾT NHƯ MỘT SỢI DÂY CỐ KẾT CỘNG ĐỒNG

Gắn bó với nghiên cứu văn hóa Nùng - Tày, TS. Lý Viết Trường vẫn duy trì nhiều phong tục truyền thống trong đời sống cá nhân. Anh từng có bài viết về tục lấy nước Tết Nguyên đán của người Nùng, Tày ở Lạng Sơn và nhận thấy người trẻ hôm nay vẫn thực hành phong tục này theo những cách linh hoạt hơn, trong đó có việc ghi hình, chia sẻ trên mạng xã hội

như một hình thức lưu giữ ký ức cộng đồng.

Với riêng anh, ký ức sâu đậm nhất mỗi dịp Xuân về là tục cúng thần Thổ công vào ngày mừng Một Tết. Nghi lễ không chỉ mang ý nghĩa cầu mong năm mới bình an, mùa màng tốt tươi mà còn tạo nên không gian gặp gỡ, thụ lộc, chia sẻ giữa các gia đình trong bản. Đó là biểu hiện sinh động của tinh thần cố kết cộng đồng – giá trị cốt lõi làm nên sức bền văn hóa.

ĐI ĐÚNG CON ĐƯỜNG ĐÃ CHỌN

Nhìn lại hành trình đã qua, điều khiến TS. Lý Viết Trường hài lòng nhất không chỉ là số lượng công trình hay giải thưởng, mà là cảm giác được đi đúng con đường mình lựa chọn. Anh được nghiên cứu về văn hóa của chính dân tộc mình, được giảng dạy và truyền cảm hứng cho sinh viên, được chứng kiến những nghiên cứu của mình có ích cho cộng đồng.

Ở một giảng viên trẻ của ĐHQGHN, tinh thần ấy cho thấy sự kết hợp giữa trách nhiệm khoa học và cam kết xã hội – giữa nghiên cứu hàn lâm và sứ mệnh phụng sự cộng đồng. Đó cũng là minh chứng cho vai trò của đội ngũ trí thức trẻ ĐHQGHN trong việc gìn giữ, tái tạo và lan tỏa giá trị văn hóa dân tộc trong kỷ nguyên số.